

PRAVO OSOBA S INVALIDITETOM NA ŽIVOT U ZAJEDNICI

mr. sc. Iva Prpić, pomoćnica ministrice
socijalne politike i mladih

Zagreb, 11. prosinca 2013.

Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici

- ▶ Svoje opredjeljenje za puno ostvarivanje svih temeljenih ljudskih prava osoba s invaliditetom RH je potvrdila i potpisivanjem **Konvencije o pravima osoba s invaliditetom** Ujedinjenih naroda u ožujku 2007. godine, koju je potom ratificirao Hrvatski sabor 1. lipnja 2007. godine. **Ustav RH** izravno jamči posebnu skrb države u zaštiti osoba s invaliditetom i njihovu uključivanju u društveni život

Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici

- ▶ Člankom 19. UN-ove Konvencije o pravima osoba s invaliditetom propisano je da svaka osoba s invaliditetom ima jednako pravo na život u zajednici, a obzirom da ju je Republika Hrvatska ratificirala, Konvencija je obvezujuća za RH.

Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici

- ▶ Konvencija i Akcijski plan Vijeća Europe za promicanje prava i potpunog sudjelovanja u društvu osoba s invaliditetom: poboljšanje kvalitete života osoba s invaliditetom u Europi 2006.–2015. bili su temelj donošenja Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine koju je Vlada Republike Hrvatske donijela 5. lipnja 2007. godine.

Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici

- ▶ Strateški plan Ministarstva socijalne politike i mladih za razdoblje od 2013. – 2015. godine kao jedan od glavnih općih ciljeva navodi poboljšanje kvalitete života socijalno osjetljivih skupina među kojima su i osobe s invaliditetom, te je u skladu s tim definiran poseban cilj kao povećanje kvalitete života osoba s invaliditetom kroz koordinaciju, praćenje, vrednovanje i unapređivanje provedbe mjera Nacionalne strategije izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2007. do 2015. godine

Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici

- ▶ Broj osoba s invaliditetom u RH (podaci Hrvatskog registra o osobama s invaliditetom Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo) na dan 17. siječnja 2013. godine registrirano je 520.437 osoba – 12% ukupnog stanovništva
- ▶ Od tog broja u domovima kojima je osnivač RH je smješteno 4 802 osobe s invaliditetom (497 djece i mladih koji se školuju po posebnom ili prilagođenom programu)

- ▶ U Republici Hrvatskoj trenutno postoje 54 doma i pravnih osoba koji pružaju usluge smještaja za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom (tjelesnim, intelektualnim i osjetilnim oštećenjima) te 31 dom i pravne osobe koji pružaju usluge smještaja za psihički bolesne odrasle osobe.

Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici

- ▶ Razvijanje izvaninstitucionalnih usluga u domovima odnosno pružanje usluga u zajednici (domovi kojima je osnivač RH pružaju 1 635 usluga poludnevnog ili cjelodnevnog boravka, 413 usluga pomoći i njege u kući, 218 usluga integracije, 124 usluga patronaže, 54 usluga rane intervencije).

Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici

- ▶ Institucionalna skrb
- ▶ 4 negativne karakteristike institucionalne kulture:
 - depersonalizacija
 - rigidnost rutine
 - tretman skupine, a ne pojedinca
 - socijalna distanca

Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici

- ▶ Donošenjem „Plana deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba u Republici Hrvatskoj 2011.–2016. (2018.)“ intenziviran je reformski proces transformacije i deinstitutionalizacije te su postavljeni temelji za planiranje djelatnosti socijalne skrbi

Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici

- ▶ Svrha je smanjiti ulazak osoba s invaliditetom u institucije i povećati njihov izlazak iz institucija u nove oblike skrbi, posebno stimulirajući obiteljsku reintegraciju, a što bi trebalo biti usklađeno s prioritetima razvoja mreže usluga na lokalnoj razini vodeći pritom računa o regionalnoj ravnomjernosti

Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici

- ▶ Ministarstvo socijalne politike i mladih 17. svibnja 2013. godine potpisalo je s Institutom Otvoreno društvo ugovor o financiranju projekta "Transformacija i deinstitutionalizacija Centra za rehabilitaciju Stančić i Centra za rehabilitaciju Zagreb" vrijedan 3,5 milijuna američkih dolara.

Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici

- ▶ U organiziranom stanovanju žive 163 osobe s invaliditetom (domovi-osnivač RH), a od tog broja je 46 osoba iz Centra za rehabilitaciju Stančić i 46 osoba iz Centra za rehabilitaciju Zagreb „izašlo” iz ustanove u stanove u lokalnoj zajednici. Ukupan broj osoba koje žive u stambenim zajednicama je 419 (udruge...).

Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici

- ▶ Vodeći računa o činjenici postojanja dvosmjernog odnosa između invalidnosti i siromaštva, sustav socijalne skrbi u RH, u dijelu koji se odnosi na osobe s invaliditetom, uređen je tako da ove osobe, radi prevladavanja teškoća, mogu ostvariti neko od prava na novčanu pomoć (socijalne pomoći) ili pravo na određene usluge (socijalna skrb).
- ▶ Za ostvarivanje prava u sustavu socijalne skrbi u prvom stupnju nadležni su centri za socijalnu skrb prema mjestu stanovanja korisnika.
- ▶ Osnovni zakon kojim su utvrđena prava u socijalnoj skrbi je **Zakon o socijalnoj skrbi (NN br. 33/12.)**. Temeljem ovog propisa svaki građanin RH može po propisanim uvjetima ostvariti prava iz socijalne skrbi.

Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici

- ▶ Ističemo neke od prava i usluga u sustavu socijalne skrbi čija je svrha osiguranje različitih vrsta potpora koje im omogućuju ostanak u njihovoj domicilnoj sredini i svojoj obitelji :
 - status roditelja njegovatelja
 - osobna invalidnina
 - doplatak za pomoć i njegu
 - usluga pomoći i njege u kući
 - usluga stručne pomoći u obitelji (patronaža)
 - usluga rane intervencije
 - usluga pomoći pri uključivanju u programe odgoja i obrazovanja (integracija)
 - usluga boravka
 - usluga stručne potpore u obavljanju poslova i zapošljavanju.

I DRŽAVNA POMOĆ			
VRSTA POMOĆI / NAKNADE	2010.	2011.	2012.
1. Stalna pomoć / pomoć za uzdržavanje			
1.1. ukupno pomoći (samcima i obiteljima)	46.246	46.189	49.254
1.2. ukupno obuhvaćenih osoba	102.668	104.112	110.794
2. Osobna invalidnina	16.780	19.027	21.059
3. Doplatak za pomoć i njegu	81.373	79.449	78.290
4. Jednokratna pomoć (samcima i obiteljima) ¹⁾	93.063 ⁴⁾	75.367 ⁴⁾	73.195 ⁴⁾
5. Dodatak za osobne potrebe smještenog korisnika ⁵⁾	9.343 ⁵⁾	10.065 ⁵⁾	8.513 ⁵⁾
6. Pomoć u prehrani	1.196 ⁶⁾	1.123 ⁶⁾	1.047 ⁶⁾
7. Pomoć za odjeću i obuću ¹⁾	5.632 ⁴⁾	5.255 ⁴⁾	5.307 ⁴⁾
8. Podmirenje pogrebnih troškova korisnika pomoći za uzdržavanje ¹⁾	1.378 ⁴⁾	1.188 ⁴⁾	1.153 ⁴⁾
9.1. Jednokratna novčana pomoć za potrebe školovanja ¹⁾	18.308 ³⁾	12.244 ³⁾	8.442 ³⁾
9.2. Potpora za školske udžbenike ⁷⁾	-	10.697	11.879
10. Naknada do zaposlenja	3.609	3.087	3.687
11. Pomoć i njega u kući	2.461 ⁶⁾	2.135 ⁶⁾	1.995 ⁶⁾
12. Smještaj djece i mladeži u udomiteljsku obitelj	2.001	2.059	2.100
13. Smještaj odraslih i starijih osoba u udomiteljsku obitelj	3.263	3.367	3.549
14. Smještaj djece i mladeži u dom socijalne skrbi ²⁾	4.014	2.922	2.844
15. Smještaj odraslih i starijih osoba u dom socijalne skrbi ²⁾	10.557	10.784	10.372
16. Plaćanje pogrebnih troškova za smještenog korisnika	445 ⁵⁾	541 ⁵⁾	542 ⁵⁾
17. Potpora za troškove smještaja u učeničkom domu ⁷⁾	502	388	474
18. Pravo na status roditelja njegovatelja	2.187	2.759	2.869

I DRŽAVNA POMOĆ	- u kn		
VRSTA POMOĆI / NAKNADE	2010.	2011.	2012.
1. Pomoć za uzdržavanje	516.989.953	545.763.693	584.695.120
2. Doplatak za pomoć i njegu	447.469.422	449.156.681	430.969.139
3. Pomoć i njega u kući (3.1. do 3.2.)	12.209.647	11.921.358	11.569.588
3.1. pomoć i njega u kući	3.546.591	3.443.054	3.353.954
3.2. pomoć u prehrani	8.663.056	8.478.304	8.215.634
4. Osobna invalidnina	247.763.278	273.771.806	305.931.250
5. Pomoć za uzdržavanje djeteta	28.570.006	29.409.757	29.900.676
6. Skrb izvan vlastite obitelji	1.032.711.699	1.022.552.758	1.062.477.144
6.1. Smještaj djece i mladeži u udomiteljsku obitelj	52.086.110	52.707.165	53.796.381
6.2. Smještaj odraslih i starijih osoba u udomiteljsku obitelj	87.905.098	90.456.358	93.852.914
6.3. Smještaj djece i mladeži u državni dom socijalne skrbi ³⁾	470.958.627	469.218.859	463.657.375
6.4. Smještaj odraslih i starijih osoba u državni dom socijalne skrbi ³⁾	184.944.263	183.115.551	186.566.145
6.5. Naknada za smještaj u nedržavne domove socijalne skrbi ⁴⁾	226.869.747	216.426.575	253.532.962
6.6. Pomoć za osobne potrebe korisnika stalnog smještaja (6.6.1. + 6.6.2.)	9.947.853	10.628.250	11.071.368
6.6.1. u domu socijalne skrbi	5.545.429	6.073.425	6.063.793
6.6.2. u udomiteljskoj obitelji	4.402.424	4.554.825	5.007.575
7. Osobna naknada udomitelju	25.103.861	25.571.213	22.869.979
8. Pravo na status roditelja-njegovatelja	88.183.068	100.286.549	111.989.891
9. Jednokratna pomoć	115.150.814	77.152.919	72.676.219
9.1. pomoć za školovanje i obvezne školske udžbenike	37.512.536	21.834.600	21.833.599
9.2. pomoć za nabavku potrebne odjeće i obuće	8.177.567	577.681	387.097
9.3. pomoć za podmirenje pogrebnih troškova	5.695.820	2.520.445	2.727.603
9.4. jednokratna novčana pomoć	63.764.891	52.221.193	47.727.920
UKUPNO (1. do 9.)	2.596.555.680	2.535.586.734	2.633.079.007

Pravo osoba s invaliditetom na život u zajednici

- ▶ Nadalje, u partnerstvu s udrugama osoba s invaliditetom, provodi se projekt osiguravanja usluge **osobnog asistenta** za osobe s najtežom vrstom i stupnjem invaliditeta (631 osobni asistent, 52 tumača znakovnog jezika, 16 videćih pratitelja)
- ▶ Smještaj u dom ili udomiteljsku obitelj, tj. izdvajanje osobe iz njene domicilne sredine, **zadnji je izbor** načina na koji danas možemo osigurati potrebnu skrb osobi s invaliditetom.

Zahvaljujem na pozornosti!